

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIJY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

“Tasdiqlayman”
Namangan muhandislik-
qurilish instituti rektori
Sh. T. Ergashev
2024 yil “ ”

BIRJALAR VA STRATEGIYALAR
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410 000 - Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi: 60411600 – Korporativ boshqaruv

Namangan-2024

Fan/modul' kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar
STOMS6	2024-2025	3	6
Fan/modul' turi	Ta'lim turi	Haftadagi dars soatlari	
majburiy	o'zbek	6	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil Ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. Birjalar va strategiyalar	90 (44 m/46 a)	90	180
2. I. Fanning mazmuni	<p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga birjalarning turlari, birjalardagi savdo, qoidalar, savdo tizimlari, birja strategiyalari, birja indekslari, birjadagi narx, kotirovkalari, listing talablari, xalqaro birja markazlari va rivojlangan mamlakatlar fond birjalari faoliyatini tanishtirish va o'rgatish hamda qimmatli qog'ozlar egalari va emitentlarini hisobini yuritib borishga oid puxta nazariy amaliy, professional bilimlarini shakllantirishga qaratilgan.</p> <p>Fanning vazifasi – birja tushunchasi, uning turlari va mamlakat iqtisodiyoti uchun muhimlik darajasini o'rganishga qaratilgan nazariy bilimlarni shakllantirish; treyding strategiyalari bo'yicha talabalarda nazariy bilimlarni shakllantirish, bozor tendensiyasi va holatidan kelib chiqib, investitsiya strategiyalarini ishlab chiqishni o'rgatish; fond birjalari ishlash tartibi va rivojlangan mamlakatlar fond birjalari bilan tanishish; birjadagi narx kotirovkalarini o'rganish, birja indekslari va ularning fond bozori haqidagi umumlashgan axborotlarni tahlil qilishni o'rganishdan iborat.</p>		
<p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu: Birjalarning tashkil topishi va rivojlanishi Birjalarning iqtisodiy mohiyati va mazmuni. Birjalarning paydo bo'lish tarixi. Birjalarning turlari. Birjalarning ishlash mexanizmi</p> <p>2-mavzu: Birja savdolarini o'tkazish mexanizmlari Birja qoidalar. Birja savdo tizimlari. Elektron savdo tizimlari va ularning faoliyati. Birja indeksi. Birja kategoriyalari. Birjaning korporativ boshqaruv tizimi.</p> <p>3-mavzu: Elektron savdo tizimlari va ularning faoliyati Elektron savdo tizimlari va ularning faoliyati. Birja indeksi. Birja kategoriyalari. Birjaning korporativ boshqaruv tizimi.</p> <p>4-mavzu: Fond birjasi va uning iqtisodiyotdagi roli Fond birjasining mohiyati. Fond birjalarning faoliyat sohasi. Fond birjalari savdo</p>			

<p>tizimlari. Fond birjalarning iqtisodiyotdagi tutgan o'rni</p> <p>5-mavzu: Tovar xom ashyo birjasi va uning iqtisodiyotdagi roli Tovar xom ashyo birjasining mohiyati. Tovar xom ashyo birjalarning faoliyat sohasi. Tovar xom ashyo birjalari savdo tizimlari. Tovar xom ashyo birjalarning iqtisodiyotda tutgan o'rni</p> <p>6-mavzu: Tovar xom ashyo birjalari savdo tizimlari. Tovar xom ashyo birjalari savdo tizimlari. Tovar xom ashyo birjalarning iqtisodiyotda tutgan o'rni</p> <p>7-mavzu: Valyuta birjalarning faoliyati Valyuta birjasining mohiyati. Valyuta birjalarning faoliyat sohalari. Valyuta birjalari savdo tizimlari. Valyuta birjalarning iqtisodiyotda tutgan o'rni</p> <p>8-mavzu: Maxsus birjalar faoliyati Maxsus birjaning mohiyati. Maxsus birjalarning faoliyat sohalari. Maxsus birjalar savdo tizimlari. Maxsus birjalarning iqtisodiyotda tutgan o'rni</p> <p>9-mavzu: Kriptovalyuta birjalari faoliyati Kriptovalyuta birjalari mohiyati. Kriptovalyuta birjalarning faoliyat sohasi. Kriptovalyuta birjalari savdo tizimlari. Kriptovalyuta birjalarning iqtisodiyotda tutgan o'rni</p> <p>10-mavzu: Kriptovalyuta birjalari savdo tizimlari Kriptovalyuta birjalari savdo tizimlari. Kriptovalyuta birjalarning iqtisodiyotda tutgan o'rni</p> <p>11-mavzu: Toshkent RFB faoliyati va uning iqtisodiyotdagi ahamiyati Toshkent RFB tashkil topishi va faoliyat sohasi. Toshkent RFB savdo mexanizmlari. Toshkent RFB listing talablari. Toshkent RFB rivojlanish strategiyasi</p> <p>12-mavzu: AQSh fond birjalari faoliyati sohalari va rivojlanish bosqichlari AQSh fond birjalarning rivojlanish tarixi. NYSE, NASDAQ, DJIA 30, S&P 500</p> <p>13-mavzu: AQSh fond birjalari va birja indekslari AQSh fond birjalarning turlari va rivojlanish tarixi. NYSE, NASDAQ, DJIA 30, S&P 500</p> <p>14-mavzu: Yevropa fond birjalari faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari Yevropada dastlabki birjalarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. EuroNext. Dax, CAC 40</p>
--

<p>15-mavzu: Yevropa fond birjalari va birja indekslari Yevropada dastlabki birjalarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. EuroNext. Dax. CAC 40</p> <p>16-mavzu: Angliya birjalari faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari Angliyada birjalarning paydo bo'lishi tarixi. London fond birjasi faoliyati. FTSE 100 London fond birjasi</p> <p>17-mavzu: Angliya birjalari indekslari va birja indekslari London fond birjasi faoliyati. FTSE 100 London fond birjasi</p> <p>18-mavzu: Osiyo mamlakatlari fond birjalarning rivojlanish strategiyalari Nikkei 225 Tokio fond birjasi. Xitoy xalq respublikasi fond birjalari. Rivojlanayotgan Osiyo mamlakatlari fond birjalari</p> <p>19-mavzu: Rivojlanayotgan Osiyo mamlakatlari fond birjalari Xitoy xalq respublikasi fond birjalari. Rivojlanayotgan Osiyo mamlakatlari fond birjalari</p> <p>20-mavzu: Treyding faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari Treyding tushunchasi va mohiyati. Treyding strategiyalari. Eng maqbul strategiyani tanlash usullari</p> <p>21-mavzu: Treyding strategiyalari Treyding strategiyalari. Eng maqbul strategiyani tanlash usullari</p> <p>22-mavzu: Investitsional portfellarni shakllantirish strategiyalari Portfel investitsiyalarni shakllantirish mohiyati. Xalqaro investitsiya strategiyalari. Investitsiya strategiyalarida risklarni baholash. Investitsion portfelni baholash usullari</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Birjalarning tashkil topishi va rivojlanishi 2. Birja savdolarini o'tkazish mexanizmlari 3. Elektron savdo tizimlari va ularning faoliyati 4. Fond birjasi va uning iqtisodiyotdagi roli 5. Tovar xom ashyo birjasi va uning iqtisodiyotdagi roli 6. Tovar xom ashyo birjalari savdo tizimlari. 7. Valyuta birjalarning faoliyati 8. Maxsus birjalar faoliyati 	<p>9. Kriptovalyuta birjalari faoliyati</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Kriptovalyuta birjalari savdo tizimlari 11. Toshkent RFB faoliyati va uning iqtisodiyotdagi ahamiyati 12. AQSH fond birjalari faoliyati sohalari va rivojlanish bosqichlari 13. AQSH fond birjalari va birja indekslari 14. Yevropa fond birjalari faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari 15. Yevropa fond birjalari va birja indekslari 16. Angliya birjalari faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari 17. Angliya birjalari indekslari va birja indekslari 18. Osiyo mamlakatlari fond birjalarning rivojlanish strategiyalari 19. Rivojlanayotgan Osiyo mamlakatlari fond birjalari 20. Treyding faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari 21. Treyding strategiyalari 22. Investitsional portfellarni shakllantirish strategiyalari 23. Investitsiya strategiyalarida risklarni baholash <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalardan qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p> <p>IV. Mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar</p> <p>Mustaqil topshiriq uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:</p> <p>Mustaqil topshiriqning turli shakllari mavjud bo'lib, unda talaba o'qituvchi rahbarligida fan bo'yicha yangi bilimlarni, o'quv va ko'nikmalarni o'zlashtirish, ijodiy faoliyatni amalga oshira oladi.</p> <p>Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - darslik yoki o'quv qo'llanmalar bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish; - tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zgartirish; - avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi, nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash; - maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash; - yangi texnikalarni, apparaturalarni, ilmtalab jarayonlar va texnologiyalarni o'rganish; - talabning ilmiy tekshirish ishlarini (ITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularni chuqur o'rganish; - faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (xizmat o'yinlari, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.)
---	---

- masofaviy (distantion) ta'lim.
- o'quv qo'llanmalari yordamida fan mavzularini o'rganish.

Talabalar mustaqil ta'lim uchun topshiriqlarning mazmuni va hajmi

1. Birjalarning tashkil topishi va rivojlanishi
2. Birja savdolarini o'tkazish mexanizmlari
3. Elektron savdo tizimlari va ularning faoliyati
4. Fond birjasi va uning iqtisodiyotdagi roli
5. Tovar xom ashyo birjasi va uning iqtisodiyotdagi roli
6. Tovar xom ashyo birjalari savdo tizimlari.
7. Valyuta birjalarining faoliyati
8. Maxsus birjalar faoliyati
9. Kriptovalyuta birjalari faoliyati
10. Kriptovalyuta birjalari savdo tizimlari
11. Toshkent RFB faoliyati va uning iqtisodiyotdagi ahamiyati
12. AQSh fond birjalari faoliyati sohalari va rivojlanish bosqichlari
13. Yevropa fond birjalari faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari
14. Yevropa fond birjalari va birja indekslari
15. Angliya birjalari faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari
16. Angliya birjalari indekslari va birja indekslari
17. Osiyo mamlakatlari fond birjalarning rivojlanish strategiyalari
18. Rivojlanayotgan Osiyo mamlakatlari fond birjalari
19. Trejding faoliyati yo'nalishlari va rivojlanish bosqichlari
20. Trejding strategiyalari
21. Investitsional portfellarni shakllantirish strategiyalari
22. Investitsiya strategiyalarida risklarni baholash
23. NYSE
24. NASDAQ
25. DJIA 30
26. S&P 500
27. EuroNext.
28. CAC 40
29. FTSE 100
30. Nikkei 225

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyiha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha ustubiy ko'rsatmalar

O'quv rejada kurs ishi rejalashtirilmagan.

3.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

Korporativ boshqaruv bakalavr ta'lim yo'nalishi bo'yicha tahsil olayotgan talabalar uchun quyidagi talablar qo'yiladi:

-kursni o'rganish jarayonida talabalar har bir o'tilgan mavzu bo'yicha belgilangan hajmda reyting ballarini to'plashlari, kursning «tayanch» so'z va iboralarini chuqur o'zlashtirishlari, test savollari asosida o'z bilimlarini sanab borishlari lozim;

-o'qitish jarayonining joriy, oraliq va yakuniy baholash haftalarida yozma nazorat ishlarini bajarishlari, mustaqil ish sifatida referatlar tayyorlashlari, fanga oid chizmalar va jadvallar tayyorlab kelishlari lozim.

Shu bilan bir qatorda:

birjalarning tashkil topishi va rivojlanishi, birja savdolarini o'tkazish mexanizmlari; fond birjasi va uning iqtisodiyotdagi roli; tovar xom ashyo birjasi va uning iqtisodiyotdagi roli; valyuta birjalarning faoliyati; maxsus birjalar faoliyati; kriptovalyuta birjalari faoliyati; Toshkent RFB faoliyati va uning iqtisodiyotdagi ahamiyati; AQSh fond birjalari va birja indekslari; Yevropa fond birjalari va birja indekslari; Angliya birjalari indekslari va birja indekslari; Osiyo mamlakatlari fond birjalarning rivojlanish strategiyalari; trejding strategiyalari; investitsional portfellarni shakllantirish strategiyalari aniqlash va tahlil qilish ko'nikmalarini haqida *bilimga ega bo'lishlari kerak.*

Iqtisodiyotni yangilash va modernizatsiyalash sharoitida kompaniyalar faoliyatida birjalarning mohiyati, iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida birjalar faoliyati tizimini iqtisodiy ahamiyati, korporatsiyalar raqobatdoshligini oshirishda davlatning monopoliyaga qarshi siyosati, birjalar faoliyatida sog'lom raqobat muhitini shakllantirishning zarurligini bilishi kerak;

Talaba korporatsiyalarning aktyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruv tizimi, mas'uliyati cheklangan jamiyatlarda korporativ boshqaruv tizimi, xo'jalik shirkatlarida korporativ boshqaruv tizimi, oilaviy kompaniyalarda korporativ madaniyat tizimidagi mexanizmlarni shakllantirish uchun qulay sharoitlarni ishlab chiqish bo'yicha *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.*

Talabalar birjalarning turlari, birjalardagi savdo, qoidalar, savdo tizimlari, birja strategiyalari, birja indekslari, birjadagi narx, kotirovkalari, listing talablari, xalqaro birja markazlari va rivojlangan mamlakatlar fond birjalari faoliyatini tanishtirish va o'rgatish hamda qimmatli qog'ozlar egalari va emitentlarini hisobini yuritib borishga oid puxta nazariy amaliy, professional bilimlarini *bilim va malakalariga ega bo'lishi kerak.*

4. **VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:**

<ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mintaqaviy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. 	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki test sinovlarini topshirish.</p> <p style="text-align: center;">Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati</p> <p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S. Elmirezayev va boshq. Moliya bozori. T:Iqtisod Moliya 2019. 324 bet 2. R. Alladustov, A.Xojamurodov, A. Hamzayev. Moliyaviy bozorlar va birja ishi. T:Iqtisodiyot 2019 <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S. Elmirezayev, D.Toshmurodova, N.Tursunova. Moliyaviy menejment. Darslik. T:Iqtisod Moliya 2017. 325 bet. 2. I.Butikov. Qimmatli qog'ozlar bozori. Darslik. T: Konsauditinform 2001. 427 bet. 3. A.Burxanov, M.Eshov, X.Xudoyqulov. Moliya bozori va moliyaviy texnologiyalar. Darslik 2021. 4. A.Bekmurodov, A.Abdullayev, B.Badalov. Xalqaro moliya bozori va institutlari. O'quv qo'llanma. T:Iqtisodiyot 2019. <p style="text-align: center;">Internet saytlari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali 2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi 3. www.mf.uz – O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti 4. www.ziyonet.uz – Axborot-ta'lim portali 5. www.openinfo.uz - O'zbekiston Respublikasi istiqbolli loyihalar milliy agentligi korporativ axborot yagona portali 6. www.sciencedirect.com – xalqaro ilmiy tadqiqot va akademik nashrlar sayti
8.	<p>Fan/modul uchun ma'sullar:</p> <p>B.Mullaboyev – NamMQI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasini mudiri, dotsent. G'.Shermatov – NamMQI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasini dotseni A.Ismoilov – NamMQI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasini o'qituvchisi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>A.Adashhev – NamMQI “Menejment” kafedrasini mudiri, i.f.f.d. PhD. O.Sobirov – NamMTI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasini dotsenti, i.f.f.d. PhD.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati</p> <p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S. Elmirezayev va boshq. Moliya bozori. T:Iqtisod Moliya 2019. 324 bet 2. R. Alladustov, A.Xojamurodov, A. Hamzayev. Moliyaviy bozorlar va birja ishi. T:Iqtisodiyot 2019 <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S. Elmirezayev, D.Toshmurodova, N.Tursunova. Moliyaviy menejment. Darslik. T:Iqtisod Moliya 2017. 325 bet. 2. I.Butikov. Qimmatli qog'ozlar bozori. Darslik. T: Konsauditinform 2001. 427 bet. 3. A.Burxanov, M.Eshov, X.Xudoyqulov. Moliya bozori va moliyaviy texnologiyalar. Darslik 2021. 4. A.Bekmurodov, A.Abdullayev, B.Badalov. Xalqaro moliya bozori va institutlari. O'quv qo'llanma. T:Iqtisodiyot 2019. <p style="text-align: center;">Internet saytlari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali 2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi 3. www.mf.uz – O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti 4. www.ziyonet.uz – Axborot-ta'lim portali 5. www.openinfo.uz - O'zbekiston Respublikasi istiqbolli loyihalar milliy agentligi korporativ axborot yagona portali 6. www.sciencedirect.com – xalqaro ilmiy tadqiqot va akademik nashrlar sayti
7.	<p>Namangan muhandislik – qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p>